

Titel: Kapitel VI.

Citation: "Kapitel VI.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e46419/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Udkastet hjemler overfor Sagsøgeren, svarer ganske til, hvad der nu er gjældende Ret, og kan i og for sig ikke fremkalde nogen som helst Betænkelighed. Sagen bliver altsaa at afvise, hvis Sagsøgeren ikke efterkommer den omhandlede Forpligtelse (§ 402 i Statut.). For Sagsøgers Vedkommende indskrænker Retningen sig til, at Udelivelsen eller Børgningen efter Omstændighederne kan komme i Betragtning som Vedtægtsmiddel imod den Paagjældende, medens der ikke kan tillægges dette Forhold den videregaaende Retsvirkning, som ommeldes i § 97 (§ 403 i Statut.).

Om Betydningen af indbrøgnende Proceserklæringer, Parternes Udelivelse, Lavshed eller ubestemte Erklæringer gives der i § 404 Regler, som ganske stemme med den bestaaende Ret. Det Samme tør vistnok siges om Bestemmelsen i § 405, hvorefter der i Høftestabsfager ikke bliver Anvendelse for Parts Ed i den Skikkelse, hvori dette Institut foreskommer i den almindelige Procesmaade, men kan saaledes, at Retten i de Tilfælde, hvor Parten afhøres under Hovedforhandlingen (§§ 402—403), kan paalægge Vedkommende at bekræfte hele sin under Afhørelsen afgivne Forklaring med Ed. Vel er der ingen Tvivl om, at der tidligere har gjærdt en anden Regel i vor Ret; efter Christian den Femtes Lov kunde nemlig Parts Ed i den almindelige Skikkelse anvendes i alle Slags Sager uden Henhyn til, om Parterne have Raadighed over det Forhold, som er Sagens Genstand. Men efterhaanden som Benægtelsestilstand gik af Brug i Straffesager, er en tilsvarende Forandring vistnok i Praxis foregaaet for Høftestabsfagers Vedkommende. Hvad angaar Sigtesfæde, maatte dens Udelivelse i Høftestabsfager, efterat Bestemmelsen i D. L. 1—14—7 var berrfalden, allerede følge deraf, at der ikke havde særlig Lovhjemmel for dens Anvendelse i disse Sager. Til at hærde den Ordning, som saaledes har udviklet sig i Praxis, er der efter det foreliggende Udkast saameget mere Grund, som dette i Høftestabsfager har aabnet en videre Adgang til at afhøre Parterne under Ed, end der er hjemlet i den bestaaende Lovgivning.

Endnu bemærkes, at de særegne Bestemmelser om Indbrøgningsmaaden og Stævnebarjælets Længde, som den bestaaende Lovgivning indeholder for visse Høftestabsfager (Frd. 29de Maj 1750 § 1 og 11te September 1839 § 16 jfr. § 9), ikke ere optagne i Udkastet, da dets almindelige Regler i saa Henseende maa anses tilstrækkelige ogsaa i Høftestabsfager.

Med Henhyn til Bestemmelsen i § 407 henvises til de indledende Bemærkninger til dette Kapitel.

§ 408 gives nogle Bestemmelser om Behandlingen af Sager, hvorunder en berettede Person's Arvinger følge Frd. 11 September 1839 sege sig hans Formue tilfjendt enten til Brugsyndelse eller til Ejendom. For disse Sager har man nemlig anset det for rigtig, i Rigbed med, hvad der ogsaa er anerkjendt i den nu gjældende Ret, tildeels at give de samme Undtagelsesbestemmelser, som finde Anvendelse i Høftestabsfager. Saaledes er det i Overensstemmelse med Frd. 11te September 1839 gjort Arvingerne til Pligt efter Rettens Anordning at fremstille sig for at afgive edelig Forklaring angaaende de Omstændigheder, paa hvilke Sagens Afgjorelse beror. Fremdeles skal der efter Udkastet i disse Sager drages Omforg for, at et Forjaar for den Dorteblevne moder, en Foranstaltning, som vel ikke er paabudt i vor nuværende Lovgivning, men finder sin Begrundelse i lignende Henhyn som dem, der have ført til Bestemmelserne i §§ 401 og 406.

Kapitel VI.

Om den Fremgangsmaade, som skal iagttages, naar Noget skal umyndiggjøres eller Cate skal sættes under fast Lovbargemaal.

Efter den bestaaende Lovgivning foregaaar, som bekjendt, Afgjorelsen af de Spørgsmaal, Overkriften til nærværende Kapitel angiver, ad den sædvanlige Derigbedsvej. Denne Fremgangsmaade, der i lang Tid har været fulgt hos os, stemmer ikke med, hvad der i de europaiske Lovgivelser er den almindelige

Regel og tør vistnok endogaa — naar betænktes fra det nævnte Retsomraade, der ogsaa i denne Henseende endnu har bevaret Rættelsheden med den danske Ret — betegnes som en enestaaende Ordning. I saagodtviem alle europaiske Stater*) gjælder den Regel, at Spørgsmaal om Umyndiggjørelse afsjeres ad Retsvejen, om end under Former, der mere eller mindre afvige fra den almindelige processuelle Fremgangsmaade. En judicial Behandling af disse Sager betragtes ganske almindelig som en Garanti, der ikke kan være Spørgsmaal om at opgives ved Afgjørelser af saa indgribende Betydning, og de Resorver, der fremtræde i de nyere Love og Udkast, gaa nærmest ud paa at forøge Garantien ved at knytte den judicial Afgjørelse til saa betraggende Former, som det er muligt at tilvejebringe. Pigesom det allerede heretter laa nær i Forbindelse med den almindelige Omordning af vort Retsvesen, som Kommissionen har hørt til Op-gave at forberede, og laa at optage det Spørgsmaal, om der maatte være Grund til at søge tilvejebragt en Forandring i de hos os bestaaende Regler for Fremgangsmaaden i Umyndiggjørelsesager, saaledes blev der af Justitsministeriet i Slutningen af 1871 under Henviisning saavel til de ovenfor paapegede Forhold som til den Indflydelse, den forestaaende Afvikelse mellem Doms- og Dørligheidsmyndigheden maa udøve paa Spørgsmaalets Afgjørelse, rettet en særlig Opfordring til Kommissionen om at gjøre Sagen til Gjenstand for Overvejelse og eventuelt indbringe den under de Rettergangsforslag, der paahviler Kommissionen at udarbejde. Efterat Kommissionen i Overensstemmelse hermed har underkastet denne Sag en nøje Dreftelse, er man kommet til den Overbevisning, at Umyndiggjørelse ikke bør vedblive at være en administrativ Sag. Vel maa det indrømmes, at der ikke hidtil hos os har kunnet paavises Misbrug af den Administrationen paa dette Omraade tilkommende Myndighed. Det er derfor ubestrideligt, at den nuværende

Fremgangsmaade fra et Hensigtsmæssigheds-synspunkt frembyder visse Fordele, idet den er hurtig, billig og bedre end nogen anden Ordning i Stand til at tage staaende Hensyn til de Privates Interesser. Men naar Spørgsmaalet er, ad hvilken Vej man bedst kan tilvejebringe en for alle Lidel og Forhold betraggende Afgjørelsesmaade, lader det sig ikke benægte, at Afgjørelsens Henlægelse til Domsretten vil give en større Garanti, end den nuværende Ordning kan yde. Dette Hensyn bør efter Kommissionens Formening stilles i første Række, hvor der er Spørgsmaal om en i Personens Retsstilling saa dybt indgribende Forandring, og — som det nærmere vil fremgaa af det følgende — kan det isylbestgjøres, uden at de væsentligste af de Fordele, den nuværende Afgjørelsesmaade frembyder, behøve at opgives. Kommissionen maatte derfor allerede i Hensyn til denne Betragtning anse en Overgang til det i Europa almindelig fulgte System for tilraadelig. Men hertil kommer endnu, at den Adskillelse af Doms- og Dørligheidsmyndigheden, hvorpaa den af Kommissionen foreslaaede Retsorganisation hviler, medfører en særegen Hindring for under det nye System at bibeholde den hidtil hos os fulgte Fremgangsmaade med Hensyn til Umyndiggjørelse. Efter den bestaaende Lovgivning er det — bortset fra Kjøbenhavn — Stiftesforvalteren, hvem det tilfalder at afgjøre det beromhandlede Spørgsmaal, dog ikke i hans Egenkab af Dommer, men saaledes, at der imod hans Afgjørelse haves Refus til Dørligheidsretterne, en Ordning, som efter hele den Dobbeltstilling, de nuværende Underdommere indtage, ikke frembyder nogen særlig Ulempe. Under det nye System vilde det derimod aabenbart været lidet naturligt at henlægge Afgjørelsen til Enkeltdommeren i første Instans under Refus til Dørligheidsretterne i højere Instans, og vilde man paa den anden Side i Overensstemmelse med det Princip, som iøvrigt følges i Systemet, overlade Afgjørelsen til Politimesteren, sees det let, at en saadan Ordning vilde frembyde en ganske anden Fare end den, der var forbundet med den admini-

*) Dette gjælder saaledes om England, Frankrig, de fleste Stater, samt Sverige og Holland.

strative Afgjørelse i de nuværende Underdommeres Haand.

Medens Kommissionen af de ovenfor fremhævede Hensyn enstemmig har tiltraadt den Grundsaetning, at Spørgsmaal om Umyndiggjørelse her afgjøres ad Retstøvesen, har det derimod været Gjenstand for Tvivl, under hvilke Former Sagens Behandling ved Domstolene skal foregaa. Der har vel været Enighed om, at det af Hensyn til de heromhandlede Sagers Bestaaenhed ikke er muligt at blive staaende ved de almindelige procesuelle Former; men Spørgsmaalet har drejet sig om, hvor langt man tør sjerne sig fra disse. Paa den ene Side er den Betragtning gjort gjældende, at Sager om Umyndiggjørelse for Størstedelen vilde frembyde saa liden Tvivl, at de ikke gjorde Krav paa en egentlig procesuel Behandling, men uden Betænkelighed kunne henvises til Afgjørelse under lignende simple Former som de, der for Tiden anvendes ved Spørgsmaalets Afgjørelse ad Retstøvesen. Herigjennem vilde man da undgaa de Udgifter, hvoimod Gjennemførelsen af en Proces er forbunden, og paa samme Tid opnaa den Hurtighed i Afgjørelsen, der jevnlige vil være nødvendig, for at den Paagjældende i rette Tid kan blive forhindret fra at raade over sin Formue. Fra dette Synspunkt har Kommissionen særlig taget under Overvejelse, om det maatte kunne overlades til Underretten at træffe Afgjørelsen uden forudgaaende kontraktforlig Forhandling dog saaledes, at der forbeholdtes Vedkommende Adgang til, hvis de ikke vilde ltaa sig til No ved den af Underretten trufne Afgjørelse, at saae Sagen behandlet ved Landretten i Form af en egentlig Proces. Man har imidlertid i Betragtning af disse Sagers Betydning fundet afgjørende Betænkelighed ved i en saadan Udstrækning at opgive den Garanti, en Behandling i procesuelle Former frembyder. Vel lader det sig ikke bestride, at der hyppigt vil forekomme Tilfælde af saa utvilsom Beskaffenhed, at hin Garanti kunde undværes; men det er neppe muligt at drage en praktisk brugbar Grænse i denne Henseende. Naevnlige synes det betænkeligt at lade den mere betyggende Behandlingsmaade bortfalde, blot fordi der ikke rejses Anke i Sagen fra

den Paagjældendes Side, idet denne selvfølgelig ofte vil være en saa lidet handledygtig Person, at der ikke kan bygges Noget paa hans Passivitet overfor den i første Instants trufne Afgjørelse. Ser man hen til de fremmede Lovgivelser, vil det ogsaa findes, at disse i Almindelighed binde Afgjørelsen til en egentlig Proces. Dette er saaledes Tilfældet saavel i England som i Frankrig. Af særlig Betydning er Udsvingsgangen i Tyskland. Her har der hidtil i enkelte Stater bestaaet en anden Ordning; men i den nye Civilproceslov for hele Riget er det nu fastsat, at Afgjørelsen skal træffes under Zagttagelse af Processformen, og i Lovudkastets Motiver fremhæves det, at de under det bestaaende System vundne Erfaringer noksom have godtgjort Nødvendigheden af en saadan Behandling.

Ligesom Udcastet i Henhold til de ovenfor udviklede Grunde fastholder som almindelig Regel, at Spørgsmaal om Umyndiggjørelse skulle behandles under Form af en Proces, saaledes er det fremdeles fundet rettest at henlægge Afgjørelsen til Landretten. Dette stemmer med Udcastets almindelige Princip, som der vistnok ikke er Grund til særligt i disse Sager at fravige. Naar det først er givet, at Afgjørelsen skal træffes i procesuelle Former, altsaa efter forudgaaende kontraktforlig Forhandling, vil der neppe i nogen Retning kunne findes Væsentligt ved at henviser Sagen til Underretten. Hvad angaar Hurtighedshensynet, er det saaledes indlysende, at Gjennemførelsen af en Proces, uanset om den foregaa ved Landret eller Underret, altid vil medbringe saa megen Tid, at hint Hensyn under begge Forudsætninger maa hyldestgjøres ad en særegen Vej, hvorefter nærmere i det følgende. Og hvad Billighedshensynet angaar, vil det, — navnlig naar hensees til den offentlige Anklagers Optræden i disse Sager — i Reglen heller ikke kunne medføre nogen særdeles væsentlig Forskjel, om Sagen behandles ved den ene eller anden Ret. I al Fald synes dette Hensyn ikke at burde komme i Betragtning overfor den Betydning, det har, at Afgjørelsen i disse undertiden paa et vanskeligt Øjeblik betvende Sager træffes af

en kollektialt besat Ret. Udskafet fastholder derfor, at disse Sager i Almindelighed skulle for Landretten.

Fra den Grundtæning, at Spørgsmaal om Umyndiggjørelse skulle afgjøres gennem en Proces for Landretten, opstiller Udskafet et Par Afviselser som have deres Grund i praktiske Hensyn. For det første har Kommissionen formet, at en simple Form kunde være tilstrækkelig, naar Andragendet om Umyndiggjørelse er udgaaet fra den Paaagjældende selv eller i al Fald denne ikke indvender Noget imod det, efterat han af Underdommeren, til hvem Andragendet om Umyndiggjørelse altid først skulle indgives, er opfordret til at møde og erklære sig over det. Da Spørgsmaalet under denne Forudsætning nærmest kun staar paa, om der er tilstrækkelig Grund til at paabyrde det Offentlige Bestyrelsen af Bedkommendes Formue, har man ikke fundet Betænkelighed ved i disse Tilfælde at overlade til Underdommeren uden foregaaende kontraktforstået Forhandling endelig at afgjøre, om Umyndiggjørelse skal finde Sted (§ 411 1ste Stykke). Dernæst er der for de Tilfælde, i hvilken den endelige Afgjørelse overensstemmende med Hovedreglen først kan træffes efter en Proces ved Landretten, aabnet Afgang til Afgjelse af et foreløbigt Umyndiggjørelsesdekret. Som allerede tidligere fremhævet vil der jævnlig være Trang til uden Ophold at kunne gjøre en Person umyndig for at forebygge, at han ikke i den Tid, der hængaar mellem Andragendets Fremkomst og Umyndiggjørelsesdekretets Afgjelse, tilfatter sin Formue ved ødelæggende Dispositioner. Dette Hensyn, som fuldkommen fuldstændig ved den hidtil bestaaende Ordning, var ikke opgives i det nye System. Udskafet har derfor tillagt Underdommeren Bemyndigelse til strax forinden Sagens Indsendelse til Landretten at affige et foreløbigt Umyndiggjørelsesdekret, dersom Umyndiggjørelsesgrundene findes at være sandtynliggjorte ved de fremlagte Beviser og der kan antages at være Fare forbunden med Opsættelse (§ 411 sidste Stykke). Dette foreløbige Dekret træder i Kraft strax, og det vil jaaledes opnaa, at Umyndiggjørelsen efter Udskafet kan komme med den samme Hurt-

ighed som efter den hidtil gjældende Ret.

Hvad angaar den nærmere Fremgangsmaade ved Umyndiggjørelsen, enbarde §§ 409—411, hvorledes Sagen rejses, og hvilke Skridt Underdommeren har at foretage i den, medens Proceduren for Landretten fremstilles i §§ 412—416, jfr. § 420.

I § 409 bestemmes, hvem der er berettiget til at fremsætte Andragende om Umyndiggjørelse. Man er herved i Overensstemmelse med fremmede Lovgivninger gaaet ud fra, at foruden Bedkommende selv maa visse ham nærtstående Personer være besejede til at rejse Sagen, og at det derhos af Hensyn til den Interesse, det Offentlige har i Spørgsmaalets Afgjørelse, maa paakjendtes Dyrigheden i fornødent Fald at træde supplerende til. Som Private, der ere berettigede til at rejse Sagen, nævnes i § 409 1ste Stykke Paaagjældendes Kgl. Stofvælle, Slægtnings, Værg, Kurator eller Lovværg. Andragendet kan altsaa fremsættes af enhver Slægtnings, hvor fiern end Forbindelsen er. Man har ikke fundet tilstrækkelig Grund til at fastsætte en Grænse i saa Henseende, da man dog i hvert Fald maatte medtage alle arveberettigede Slægtnings og Kredsen allerede herigennem vilde blive saa vid, at Begrænsningen neppe vilde faae praktisk Betydning. Alle de under Opregningen indbefattede Personer ere lige berettigede til at begynde Sagen; de senere nævnte ere altsaa ikke undergaaene den Begrænsning, at de først kunne optræde, naar de foranstaaende i Rækken ikke vilde sætte sig i Bevægelse.

Medens der tilkommer de ovenfor anførte Personer samt Paaagjældende selv en selvstændig Beføjelse til at bringe Spørgsmaalet for Domstolene, vilde andre Private, der maatte ønske at fremskalde en Umyndiggjørelse, være henviste til at forelægge Dyrigheden saadanne Dplysninger, som kunne bestemme den til at stride ind. Hinder Dyrigheden i Henhold til de Dplysninger, som ad denne eller anden Vej ere komne den i Hænde, tilstrækkelig Grund til at rejse Sag, ser dennes Forsøgning efter § 409 2det Stykke ved den offentlige Anklager. At der paalægges Anklageren det heromhandlede Over, tør vistnok antages ikke at ville med-

føre nogen Ulempe for hans øvrige Embedsvirksomhed. Vel er Antallet af Umyndiggjørelser ikke ubetydeligt;* men ligesom det tør paaregnes, at Andragende ikke sjælden vil blive fremsat af Paagældende selv eller hans Nærmeste, saaledes vil disse Sager i Reglen være saa simple og lidet vittiløstige, at deres Gjennemførelse kun i ringe Udstrækning kan lægge Beslag paa Anklagerens Tid. Efter mange fremmede Forhøringssager paahviler det endvidere den offentlige Anklager at medvirke i de Sager om Umyndiggjørelse, der anlægges af Private; men til at tilraade en saadan Medvirksomhed har Kommissionen ikke fundet tilstrækkelig Grund, idet lignende Hensyn som de, der i Bemærkningerne til forrige Kapitel fremhævedes for ikke at gjøre Bruk af Statsanklageren i Højtstabsjager udenfor de i § 407 omhandlede Tilfælde, ogsaa gjøres sig gjældende i Sager om Umyndiggjørelse.

Ifølge § 410 indledes Sagen altid med, at der til vedkommende Underdommer indgives skriftligt Andragende, saavidt muligt ledsaget af skriftlige Beviser for de Omstændigheder, ved hvilke Umyndiggjørelsen skal begrundes. Enhver yderligere Dødsringer fornødne, kan Underdommeren gjøre Vedkommende opmærksom derpaa og opfordre ham til at tilvejebringe dem, ligesom han kan indfalde den, der søges umyndiggjort, til at møde for ham. Herigjennem bliver det muligt for Underdommeren at tilvejebringe det fornødne Grundlag for Afgjørelsen af de Spørgsmaal, som i § 410 henvises til hans Afgjørelse, dels om endelig Umyndiggjørelse, forsaarvet Andragendet er udgaaet fra den Paagældende selv eller denne dog ikke indvender Noget imod det, dels om det foreløbige Umyndiggjørelsesdecret, som i andet Hald efter Omstændighederne kan blive at afgive af Underdommeren. Den Grunden til disse Spørgsmaals Henlæggelse til Underdommeren henvises forøvrigt til den ovenfor givne Udvikling.

Tre Betingelserne for Spørgsmaalets

endelige Afgjørelse ved Underdommeren ikke forhaanden, har denne at indsende Andragendet og de samme ledsagende Beviser i Forbindelse med saadan skriftlig Erklæring, hvortil han maatte finde Grund, til Formanden for den Landsret, under hvilken han staar. Ved Landsretten bliver derefter Sagen at behandle efter de for Landretsproceduren gjældende almindelige Forstifter (§ 420 1ste Stykke) med enkelte af det Offentliges Interesse og Sagens øvrige særegne Beskaffenhed følgende Bepælsler, se §§ 412—416. Ifølge § 412 skal der saaledes af Landsrettens Formand, saa snart Sagen er indkommet til Retten, bestilles en Sagsfører til at varetage dens Løb, som søges umyndiggjort, hvis ikke en Sagsfører anmelder sig som antagen af denne selv. Nødvendigheden af den heromhandlede Foranstaltning er indlysende, hvor Andragendet om Umyndiggjørelse støttes paa den Paagældendes Kandsfrøghed. Men selv hvor Andragendet støttes paa anden Grund, saasom Udsjælfed, føre dog lignende Hensyn som de, der ligge til Grund for den tilsvarende Regel i Højtstabsjager, til ikke at tilstøbe en Umyndiggjørelse, uden at der er taget til Hjemmelse i Sagen. Derefter berammer Landsrettens Formand til Sagens mundtlige Forhandling et Retssmøde, til hvilket begge Parter indkaldes ved Foranstaltning af Formanden. Efter de heromhandlede Sagers Beskaffenhed har man ikke anset det fornødent at træde en saadan forberedende Skriftveksling, som i den almindelige Procesmaade gaar forud for den mundtlige Forhandling. De af Underretten indsendte Aktstykker, med hvilke Indsættets Sagsfører forudsattes at have haft behørig Besjæftigelse til at gjøre sig bekendt forinden Retssmødet, ville vistnok afgive et tilstrækkeligt Grundlag. I det til den mundtlige Forhandling ansatte Retssmøde bliver det, efterat Parterne have givet sig at bestemme, om der allerede paa Grundlag af de foreliggende skriftlige Beviser og Erklæringer kan træffes endelig Afgjørelse i Sagen, eller om en yderligere Bevisførelse behøves (§ 413). Hinder Andragendet om Umyndiggjørelse allerede efter de foreliggende Dødsringer at burde afvises som ugrundet, opbæver Landsretten det foreløbige Umyndig-

* I Kjøbenhavn alene var saaledes Antallet af Umyndiggjørelser efter Gjennemgaaelse af Formandret 1868—1872 25 st. 1/2.

gjørelsesbrevet, dersom et saadant maatte være affaag af Underdommeren. Skal yderligere Bevisførelse foregaa, berammes der hertil et senere Retssæde, i hvilket de Parterne maa fremstille de Vidner og Ekspertmand og fremkomme med de andre Beviser, som de formene at kunne benytte og forstærke. Derhos kan Retten, hvor den finder Grund dertil, af egen Drist indkalde den, der søges umyndiggjort, til at møde til Afhørelse for den, en Afviselse fra de almindelige Regler, som begrundes ved disse Sagens foretagne Beskaffenhed. At der jævnlig vil være Grund for Retten til i Medfør af § 76 at lade den nævnte Afhørelse foregaa for lukkede Døre, er en Selvfølge. Naar Bevisførelsen er sluttet, finder endelig Afgjørelse Sted i Sagen. Rettens Afgjørelser træffes efter frit Skjøn, og der kan altsaa ikke af indkommende Proceserklæringer, Læsbød eller ubestemte Erklæringer flyde de Virkninger, som efter de almindelige Regler i borgerlige Sager skulle eller kunne tillægges saadant Forhold; men lige Omstændigheder kunne alene fremme i Betragtning som Bevismidler. Heller ikke kan der i Tilfælde af Sagsøgers Udeblivelse træffes Afgjørelse i Henhold til § 286; men Sagen maa i saa Fald udsættes, indtil der er truffet fornøden Foranstaltning til, at der kan blive givet Nåde for Sagløge. Udebliver derimod Sagsøgeren, vil Sagen i Reglen være at afvise; dog kan Retten udsætte den, dersom Omstændighederne give Grund hertil (§ 415).

Hvad angaar Afholdelsen af Sagens Dmsøftninger, gives der i § 416 nogle Regler, som vistnok ville findes stemmende med Forholdets Natur. Bliver Paagjældende umyndiggjort, er det givet, at Foranstaltningen er truffen i hans Interesse, og Dmsøftningerne bør derfor paalægges ham. Ligesaa klart er det, at han ikke bør afholde Dmsøftningerne, naar Andragendet om Umyndiggjørelse ikke tages til Følge. Derimod synes det naturligt i dette Tilfælde at lade den, som har rejst Sagen, bære Dmsøftningerne. Der vil tillige ligge en Medbragt imod ugrundede Andragenders Fremstættelse. Er Sagen rejst af Vorigheden, blive Dmsøftningerne, hvis Andragendet ikke tages til Følge, at paalægge det Offentlige, for hvem denne Forpligtelse

ikke kan have nogen videre økonomisk Betydning.

Den Fremgangsmaade, der efter det Anførte skal følges ved Umyndiggjørelse i egentlig Forstand, bliver efter § 417 ligeledes at anvende, naar Andragende om, at Enke maa sættes under fast Lavværgemaal, fremstættelse af Andue end hende selv. Derimod gives der i § 417 2det Stykke en særlig Bestemmelse for det Tilfælde, at en Enke selv begjærer at blive sat under en fast Lavværgemaal. Medens det iøvrigt er en i vor Ret anerkjendt Grundsatning, at Ingen bør have Adgang til at blive umyndiggjort, blot fordi han selv ønsker en saadan Foranstaltning, har det vistnok længe været almindelig antaget i Praxis, at en Enkes Begjæring om at sættes under fast Lavværgemaal kan tages til Følge uden videre Undersøgelse, og skjønt denne Praxis ikke kan anses for stemmende med D. L. 3—17—42, har man dog fundet det rettest at stadfæste en Fremgangsmaade, der har været fulgt i saa lang Tid. Kun er det en Folge af Udsættelsens Princip, at Beskikkelsen i det nye System bliver at meddele af en Ret, i dette Tilfælde naturligt Underretten.

Bestemmelsen i § 418, der gaar ud paa at sikre den hurtigst mulige Sværfættelse af de i Anledning af Umyndiggjørelsesbrevet fornødne Foranstaltninger, trænger ikke til nærmere Forklaring.

I § 419 omhandles den Fremgangsmaade, der bliver at iagttage, naar Umyndiggjørelsesbrevet begjæres ophævet, fordi Grunden til denne Foranstaltnings Vedbliven formenes at være bortfalden. Da den Trang til hurtig Indgriben, der saa hyppigt er forhaanden ved Umyndiggjørelser, ikke gjør sig gjældende i det heromhandlede Tilfælde, skal Andragendet om Umyndiggjørelsens Ophævelse ikke indleveres til Underdommeren, men umiddelbart tilstilles vedkommende Landsrets Formand. Andragendet kan fremstættelse af de Samme, der ifølge § 409 kunne rejse Sag om Umyndiggjørelse, altsaa ogsaa af den Umyndiggjorte selv. Dog er det til Forebyggelse af, at Retten bebyrdes med ugrundede Andragender, hvortil efter Erfaringens Vidnesbyrd Umyndiggjorte ere meget tilbøjelige, fundet

rettest for det Tilfælde, at Begjæringen fremkommer fra en paa Grund af Sindssvaghed Umyndiggjort eller Andre paa hans Begne, at knytte Afgangen til Retsforhandling til den Veiingelse, at Andragendet er ledsaget af en Bøges Anbefaling. Skal Andragendet ikke, fordi en saadan mangler, lades upaaagtet, har Landsrettens Formand til Sagens Forretagelse at beramme et Retsmøde, om hvilket der, forsaavidt Andragendet er udgaaet fra den Umyndiggjorte, skal meddeles hans Bøge betimelig Underretning. Hvad angaar Sagens videre Behandling for Retten, har man troet at kunne blive staaende ved en simple og mindre formel Fremgangsmaade end den, der følges ved Umyndiggjørelser. Naarlig er det ikke fundet nødvendigt at anordne en egentlig kontraktforhandling, men Afgjørelse træffes, efterat Retten har hørt den Paagjældende og prøvet de af ham fremførte Beviser.

Følge § 420 kan Paaanke af Landsrettens Beslutninger i de i nærværende Kapitel omhandlede Tilfælde ikke finde Sted. Da Afgjørelsen i disse Sager hviler paa et Erfon, vilde Paaanke være unyttig i et Processystem, som ikke giver Adgang til ny Bedømmelse af Bevisspørgsmaalet. Heller ikke er der Grund til at overføre de i tredje Afsnit, Kapitel II, givne Regler om ny Forretagelse af Sagen ved samme Ret, idet Spørgsmaalet om Umyndiggjørelse eller Dyhavelse af denne. Foranstaltning til enhver Tid kan optages paant.

Kapitel VI.

Om Fremgangsmaaden ved at erhverve Mortifikations- eller Ejendomsdom.

Overgangen til det nye Processystem maa efter Forheldets Natur medføre nogle Forandringer i de hidtil gjældende Regler om den formelle Fremgangsmaade, der bliver at følge i Mortifikationsfager. Derimod har man ikke fundet Grund til at gribe ind i de bestaaende Regler om, hvem der kan søge Mortifikation og hvilke Dokumenter der kunne mortificeres, eller angaaende Retsforhandlingerne af

Mortifikation. Disse Spørgsmaal falde udenfor Civilprocessen og maa afgjøres efter Hensyn, der ere ganske uafhængige af den gjældende Processform. Bestemmelserne i det foreliggende Kapitel angaa derfor — som allerede antaget i det Overtskrift — kun de Tilfælde, i hvilke Mortifikationen er betinget af forudgaaende retslig Forfølgning og Dom, medens den Række Lovbud, der give Adgang til at opnaa Mortifikation uden Sagtagelse af saadan Fremgangsmaade, t. Ex. med Hensyn til Sparekassebøger, i det Hele blive uberørte af Udfastets Bestemmelser.

Af de Forandringer i de paa dette Omraade gjældende Regler, som Udfastet har bragt i Forslag, er den væsentligste Bestemmelsen i § 422, der henviser Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om Mortifikationsstævning maa udfædres, til Retskendelse i Stedet for de hidtil brugelige administrative Bevillinger, en Forandring, der stemmer med det forøvrigt af Udfastet fulgte System og heller ikke er ganske uden Forbillede i den gjældende Ret. se Lov om Dylagshus af 23de Februar 1866 § 9. At dernæst Afgjørelsen af det heromhandlede Spørgsmaal er henlagt til Landsretten, stemmer med Udfastets almindelige Princip, ligesom det ogsaa i og for sig er af Betydning ved disse Afgjørelser at have den Bestyggelse, som en Kollegialrets Kendelse afgiver. Endelig vil det vistnok findes naturligt, at den samme Ret, som træffer den nævnte Afgjørelse, ogsaa skal behandle selve Mortifikationsagen. Denne skal derfor uden Hensyn til Sagens Vardi gaa til Landsretten. Et andet Spørgsmaal er, om der maatte være Grund til, hver Sagens Vardi er ringe, at lade indtræde en Lempelse i Omkostningerne; men dette Spørgsmaal, hvis Løsning ikke hører hjemme i det foreliggende Udfast, vil frembyde sig, til hvilken Ret end Mortifikationsagen henlægges.

§ 421 optager i det Væsentlige de nu gjældende Værnetingsregler, som udtrykte paa en simple Raade. Forsaavidt ikke Dokumentet er et Pantebrev i fast Ejendom, henviser Udfastet, i Overensstemmelse med hvad der ogsaa efter den bestaaende Lovgivning er den almindelige Regel, Mortifikationsagen til